

Predmet: Lovas (Ljuban Devetak i dr.)

Broj predmeta: K.V. br. 6/07 (od 01.01.2010. godine broj predmeta je K. Po2 br. 22/10)

Glavni pretres 28.09.2009.

Izveštaj: Nataša Kandić i Slavica Jovanović, punomoćnice oštećenih

Saslušanje svedoka Emanuela Filića

Napad na Lovas desio se 10.10.1991. oko 8:00 sati ujutru. Noć pre toga svedok je bio u zgradi Mesne kancelarije, gde se nalazila radio stanica. Negde oko 5:00 sati ujutru putem radio veze Stjepan Marinković obavestio ih je da će srpske snage napasti Lovas. Telefonom su to javili porodicama koje su imale kuće na obodu sela. Napad je počeo granatiranjem, a nakon toga su srpske snage ušle u selo. Hrvatski meštani Lovasa, među njima i neke žene i deca, odvedeni su u centar sela. Neki od njih su pušteni kućama a 30-ak, među kojima i on, zatvoreni su u radionicu Zemljoradničke zadruge. Tu je proveo tri dana. U međuvremenu su ga istpitivali Božo Devčić, Milan Tepavac i optuženi Milan Radojčić.

Dana 17.10.1991. zatvorili su ga sa oko 70 meštana Hrvata u dvorište Zemljoradničke zadruge, gde su proveli noć nepomično sedeći na klupama. Dvojica dobrovoljaca su tokom noći napravila spisak zatvorenika. Mata Hodaka, Marka Filića, Marka Sabljaka, Berislava Filića, Luku Balića, Ivana Đakovića i Marina Mađarevića, Petra Luketičića, Antuna i Đuku i druge čijih se imena ne seća, tokom noći i ujutru tukli su puškama, bejzbol palicama, udarali i šutirali. Neki od njih su ostali u zadruzi, a kasnije se saznao da je su ubijeni. Njega je veoma jako uradio dobrovoljac Petronije. Ujutru 18.10.1991. u dvorište zadruge došao je Ljuban Devetak i rekao im da idu u berbu vinograda, a da će oni koji su pretučeni raditi nešto drugo. Oficir koji je bio sa optuženim Ljubanom Devetekom naredio je da svi idu u berbu vinograda.

Dobrovoljac Saša, koji je prethodno stražario u zatvoru, naredio im je da se postroje u kolonu po dvojica, a sa njihove leve i desne strane stala su naoružana lica. Tako postrojeni krenuli su putem prema detelini. Tokom puta, neki vojnik je ubio Boška Bođanca. Kada su stigli, Saša im je naredio da se rasporede jedan do drugog, uhvate se za ruke, i hodaju pomerajući noge levo i desno. Naoružana lica su se nalazila na bezbednoj udaljenosti od njih. Meštalin Ivan Kraljević se bacio na minu, došlo je do eksplozije, a naoružana lica su pucala u njih. Poginuo je ukupno 21 zarobljenik dok je 14 ranjeno. Putem je naišao vojni džip iz kojeg je izašao oficir i pitao Sašu šta civili rade tu. Saša je naredio da nepovređeni pomognu ranjenima da izađu iz minskog polja. Nekoliko sati kasnije ranjene su odvezli u bolnicu u Šidu. Nakon ovog događaja, ponovo je obavljao prinudni rad. Ponovo su ga zatvarali i tukli, a nakon toga i pretili, zbog čega je sa porodicom napustio Lovas.

Pitanja predsedavajuće veća

U Lovasu je, pre rata, bilo oko 8% srpskog stanovništva i međunacionalni odnosi su bili dobri. Pre napada na Lovas, između Hrvata iz Lovasa i snaga JNA vođeni su pregovori. Nakon što je 13.10.1991. pušten iz zatvora, u zatvoru je ostalo 12 meštana Hrvata koji su kasnije ubijeni. Među njima bili su Andra Devčić, Krizmanić, braća Pavličići. U periodu od 13. do 17.10.1991, obavljao je prinudni rad, sa svojim traktorom po selu čistio je septičke jame. Dok je to radio, pratio ga je Marko Japundžija, Srbin iz Lovasa, koji je bio naoružan. Prinudni rad obavljali su samo Hrvati. Zatvori su bili formirani u zgradi policije i podrumu Mesne zajednice.

Uveče 17.10.1991. optuženi Ljuban Devetak izdvojio je iz grupe sedmorice-osmorice zatvorenih Hrvata. Vojska koja je 18.10.1991. ujutru došla iz Valjeva i koja ih je sprovela do minskog polja, imala je nove maskirne uniforme, sa svetlobraon šarama. Na dan napada ubijeno je 22 Hrvata meštana Lovasa.

Pitanja branilaca optuženih

Optuženog Ljubana Devetaka video je na sastanku održanom u Domu kulture. On je tada rekao da je direktor zadruga i glavni za odbranu Lovasa. Optuženog Željka Krnjajića je, nakon napada na Lovas, video u stanici policije i on mu je rekao da je optuženi Milan Devčić šef policije. Pre napada na Lovas, tenkovi JNA nalazili se na putu Lovas - Tovarnik. Siguran je da su zarobljeni Hrvati na minsko polje odvedeni sa namerom da tamo budu likvidirani.

Pitanja optuženih

Većina zatvorenih meštana koji su stradali na minskom polju ubijeni su i ranjeni iz vatrenog oružja kada su na njih pucali vojnici i dobrovoljci, a mali broj meštana stradao je od mina.

Pitanja punomoćnika oštećenih

Vojno sposobni Srbi iz Lovasa su nekoliko meseci pre napada na selo otišli iz sela i prošli vojnu obuku. Nakon napada, vlast u selu predstavljao je optuženi Ljuban Devetak. Dobrovoljac Saša koji je komandovao akcijom odvođenja civila Hrvata na minsko polje bio je star do 30 godina, visok oko 180 cm, crn, mršaviji, nosio je SMB uniformu.

Na pitanje punomoćnice oštećenih Nataše Kandić, kaže da su Hrvati ubijeni u Lovasu sahranjeni u masovnoj grobnici na seoskom groblju, koja je bila iskopana bagerom. Njegov brat je duž grobnice vozio traktor, dok su ostali spuštali tela sa traktora i polagali ih u zemlju. Porodice ubijenih nisu znale, niti su smele da pitaju, na koji način se vrši sahrana. U isto vreme sahranjen je jedan Srbin i njegovoj sahrani je prisustvovala porodica, rodbina, prijatelji i komšije. Nakon napada, Hrvati su morali da nose bele trake oko ruku i da svoje kuće obeležavaju belim čaršafima. Svedok je beli čaršaf morao da istakne i na svom traktoru.

Komentar:

Saslušanje svedoka obavljeno je putem video-konferencijske veze iz Županijskog suda u Vukovaru.

Suđenje prati 4 člana porodica žrtva-oštećeni